

NAMAZ SÛRELERİNİN Türkçe Terceme ve TEFSİRİ

A. Hamdi Akseki

**DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
YAYINLARI**

NAMAZ
SÛRELERİNİN
Türkçe Terceme
ve
TEFSİRİ

Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları/22
Kaynak Eserler/4

Tashih

Şaban Özbudak
İsmail Derin

Grafik-Tasarım

Recep Kaya
Hüseyin Dil

Baskı

Aydoğdu Ofset
Tel: (0312) 395 81 44

06-06-Y-0003-22
ISBN: 975-19-0191-X

© Diyanet İşleri Başkanlığı

Dini Yayınlar Dairesi Başkanlığı
Derleme ve Yayın Şubesi Müdürlüğü
Tel: (0312) 295 73 06 – 295 72 75

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI

NAMAZ SÛRELERİNİN Türkçe Terceme ve TEFSİRİ

18. Baskı

A.Hamdi AKSEKİ

ANKARA – 2006

*Bu kitap, Din İşleri Yüksek Kurulu'nun 01.04.1965
tarih ve 340 sayılı Kararıyla basılmıştır.*

ÖN SÖZ

Kur'ân-ı Kerîm, insanlar için bir fazilet, bir hidayet ve saadet kaynağıdır. O, insanı karanlıklardan, dalâlet çukurlarından çıkarır; nûra, felâha ve selâmete ulaştırır.

İnsan, Kur'ân'ı ne kadar dikkat ve ne derece saygı ile okursa, rûhu ve kalbi üzerinde o nisbette tesir yapar ve insanı Allah'ına yaklaştırır.

Kendisine mahsus usul ve kaidelere riâyet edilecek okunan bir Kur'ân'ın, sade saygı ile dinleyenler üzerinde bile yaptığı eşsiz tesiri her vakit müşahede etmekteyiz. Bunu her insan kendi nefsinde deneyebilir.

Mânâsını bilen de, bilmeyen de O'ndan muhakkak ki kendine ve irfan derecesine göre bir feyiz ve nasîp alır; O'nun nûru ile kalbini aydınlatır. Fakat mânâsını anlayan ve üzerinde durarak okuyanlar için bu feyiz elbette daha derin ve daha ulvîdir.

İşte bunu düşünerek her müslüman için namazda okunması gerekli olan Fâtiha sûresi ile namaz sûreleri dediğimiz kısa sûrelerden 10'unu bu ufacık kitaba alarak, onların meâlen tercümelerini ve kısaca tefsirlerini de yaptım.

Bu suretle hiç olmazsa isteyenler her namazda okunacak olan sûreleri derli-toplu, bir arada bulacak-

lar, hem de kısaca da olsa onların mânâlarını anlayarak onlar üzerinde durup tefekkür edebileceklerdir. İmanlı bir müslüman için bu kadarı da büyük bir kazançtır.

Bu münasebetle namaz içinde okunan Salâvat-ı Şerîfe ile duâları da mânâlarıyla birlikte buraya koydum. Bu suretle bunların kolayca ezberlenmeleri de sağlanmış oluyor.

Tevfik ve hidâyet Allah'tandır.

A. Hamdi AKSEKİ

19/8/1949

FÂTİHA SÛRESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۝ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ۝
إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ۝ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝
صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ۝

“Hamd (övmek, övülmek); O, âlemlerin Rabbi, O Rahmân, Rahîm, O, âhiret gününün mâliki Al-lâh'ın (hakkı)dır, O'na mahsustur. İlâhi! Yalnız Sana ibâdet ve kulluk ederiz, sade Sen'den yardım dileriz. Bizi doğru yola hidâyet eyle. Kendilerine bol bol nîmet verdiğin bahtiyarların yoluna, ki onlar ne azıp sapmış, ne de gazabına uğramışlardır. (Duâmızı kabul eyle Allâh'ım!)”

Bu sûre yedi âyettir. Kur'ân, bununla başlar. Buna **“Fâtîha, El-Hamdü'li'Ilâh”** sûresi denir. Beş vakit namazın her rek'atında bu sûreyi okumak vâciptir. Bu bakımdan her namazcı müslüman, bu sûreyi günde kırk kere, hiç değilse on yedi kere okuyacak demektir.⁽¹⁾ Bu sûre, bize Allâh'ı sıfatlarıyla

(1) Sünnetler de dahil olmak üzere beş vakit namaz, kırk rek'at eder. İkinci ve yatsının sünnetlerini saymazsak otuz iki olur. Yalnız farzları nazar-ı dikkate alırsak on yedi rek'at eder.

la bildiriyor. Allâh'a nasıl îman ve ibâdet etmek lâzım geldiğini tâlim ediyor. Bizi dünya ve âhiret sadetlerine götürecektir yolu gösteriyor.

Şimdi bu âyetlerin mânâlarını kısaca izah edelim:

“El-Hamdü; hamd” övmek demektir. **Allâh**, bütün kemâl sıfatları kendisinde toplanmış, eksik sıfatlardan ârî, her varlığın yaratıcısı olan Vâcibü'l-Vücûd'dur.

Rabb, burada Allâh'ın sıfatıdır; yaratıklarını terbiye eden, besleyip büyüten, istediği gibi kalıptan kalıba geçiren, onlara yap, yapma diye tekliflerde bulunan, bazan sevindiren, bazan korkutan ve yavaş yavaş yetiştirip kemâle erdiren... Kısaca: Terbiyenin bütün lâzımlarına mâlik olan en kuvvetli ve en mükemmel bir mürebbî demektir.

Âlemîn: Âlemler; canlı cansız, gördüğümüz ve görmediğimiz bütün varlık âlemi demektir.

Rahmân, burada **Allâh**'ın ikinci sıfatı olup pek merhametli, sonsuz ve umûmî rahmet sahibi demektir.

Başka bir deyişle Rahmân; her mevcûda yaradılışının icab ettirdiği gayeye göre birtakım kabiliyetler veren, şahsının ve nev'inin yaşaması için gereken her şeyi hepsine birden -bunların isteyip istemediğine, çalışıp çalışmadığına, îmanlı veya îmansız olduğuna bakmayarak- vermiş olan ezeli, geniş, sonsuz rahmet sahibi demektir.

Bînâenaleyh, Rahmân olması bakımından, Allâh'ın rahmeti o kadar geniş ve umûmîdir ki, hiç-

bir mevcut onun dışında kalamaz. Âlemde her şeyin ilk olarak varlığı da, varlığın bekâsı da yalnız Allah iledir. Her şeye varlık veren ve varlığını devam ettirecek nice nice nîmetler bağışlayan O'dur. Bunları verirken canlıyı cansızdan, îmanlıyı îmansızdan ayırt etmemiştir. Yarattığı her mevcûda, yaşaması için gereken şeyleri daha önceden vermiştir. Çünkü Allah, Rahmân sıfatıyla muttasıftır. Rahmân, O'nun Esmâ-i Hüsnâ'sındandır.

Rahîm; çok merhamet edici demektir. Bu da, Allâh'ın üçüncü sıfatıdır. Bu da çok merhametli mâ-nâsına ise de bu, daha husûsî bir mahiyettedir. Allâh'ın **Rahîm** sıfatıyla muttasıf olmasından şunu anlıyoruz ki: Akıl ve iradeye, iyiyi kötüden seçmek kudretine malik olarak yaratmış olduğu insanlara, Allâh'ın sonraki nîmetleri bir değildir ve bir olmayacaktır. Allâh'ın bu nimetlerine kavuşmak için her şeyden evvel, insanın iradesini sarf ederek çalışması, Allâh'ın gösterdiği yoldan yürümesi şarttır. Herkes kazancına bağlıdır. Amma Allâh isterse, onun bir amelini bin bir mükâfât ile de karşılar. Bu da Rahîm sıfatının muktezâsıdır.

Mâlikî yevmi'd-dîn: Allâh, Din Günü'nün Mâlikî'dir. Bu da Sûre-i celîlede Allâh'ın dördüncü sıfatıdır. **Din Günü,** cezâ ve mükâfâtın tahakkuk edeceği son gün, yani âhiret günü demektir.

Fâtiha'nın başında "**Öğmek, öğülmek yalnız Allâh'a mahsustur**" denildikten sonra, Allâh'ın bu dört sıfatının böylece arka arkaya getirilmesi, en yüksek saygı ile tâzimin, en ciddî bir öğmenin ne-

den dolayı Allâh'a has olduğunun hikmet ve mânâsını da açıkça göstermektedir. Şimdi mânâ şu demek olur: **“En yüksek hürmet ve tâzim, öğmek ve öğülmek yalnız Allâh'ın hakkıdır. Çünkü O, Rabbu'l-âlemîndir. Çünkü O, Rahmân'dır, Rahîm'dir. Çünkü O, Din Günü'nün Mâlikî'dir.”**

“Din Günü'nün Mâlikî'dir: Mâlikî yevmi'd-dîn” âyet-i celilesi, şunu da haber veriyor ki; Allâhu Teâlâ insanın yaptığı her iyi işi mutlaka âhirette mükâfatlandırır; fakat günâh işleyenlere de isterse adı ile muamele ederek cezâ verir, isterse lütfuyla muamele ederek cezâlandırmaz. Çünkü Allah, mutlak Mâlik ve Hâkim'dir; kendisine karşı işlenen bir günâhı affetmek hususunda adâlet kaydıyla bağlı değildir.

İşte Fâtiha'nın ilk kısmında Allâh'ın: **“Rabb, Rahman, Rahîm, Din Günü'nün Mâlikî”** olduğu böylece haber verildikten sonra böyle bir Allâh karşısında kulun ne yolda hareket etmesi gerektiği de şöyle tâlim olunuyor:

“İyyâke na'büdü ve iyyâke nestâîn: İlâhî! Yalnız Sana ibadet ve kulluk ederiz, ancak Sen'den yardım isteriz. Bizi doğru yola, nîmetine eren, azıp sapmamış ve gazabına uğramamış olan o bahtiyarların yoluna hidayet et, o yolda götür.”

Fâtiha'nın bu âyeti, insana tam bir istiklâl ve hürriyet rûhu telkin etmektedir. Demek ki; hakikî bir mü'min, yalnız Allâh'ına ibadet edecek, yalnız O'ndan yardım isteyecek, başka hiçbir kimsenin kulu kölesi olmayacaktır. İnsanın, kendisi gibi insanlara kulluk etmesi, kendi gibi bir insanı putlaştır-

ması, onlardan merhamet dilenmesi insanlık asâletine yakışmayan bir zillettir. Fâtihâ'nın bu âyeti bunu en belîğ, en veciz bir ifade ile telkîn etmektedir.

Bu âyetlerin tertibi de dikkate değer: **“Allâh'ım! Yalnız Sana ibâdet ederiz, ancak Sen'den yardım isteriz”** denilmekle Allâh'tan yardım istemenin evvelâ irâdesini sarf ederek Allâh'a ubûdiyet ve kulluğunu yaptıktan sonra olabileceği anlatılmış oluyor. Demek ki, Allâh'ın nîmetlerinden tamamıyla faydalanabilmek, O'nun gösterdiği yolda yürümekle olabilecektir. **“Yâ Rabb! Yalnız Sana ibâdet ve kulluk eder ve yalnız Sen'den yardım isteriz”** demekle evvelâ O'nun yolunda yürüyerek çalışacağımıza söz vermiş ve bu çalışmamızda yardım istemiş oluyoruz.

“İhdina's-sırâta'l-müstakîm: Yâ Rab! Bizi doğru yola hidâyet et, ilet.”

Bu âyetle bundan sonraki âyet, Allâh'tan isteyeceğimiz yardımın ne olduğunu ve ne için yardım istediğimizi beyan ediyor, açıklıyor. Bunlardan anlaşıyor ki: **“Allâh'tan istenilecek en büyük yardım, Allâh'ın nîmetlerine eren mes'ut kimselerin yürüdükleri dümdüz ve dosdoğru yolu bize buldurmasıdır.”** Bize o yolu göstermesi ve o yoldan yürütmesidir. Allâh'ın birliğine ve O'ndan başka ibâdete lâıyk bir İlâh olmadığına inanmış olan bir mü'min Allâh'tan daima kendisini bu doğru yola hidâyet etmesini isteyecektir. Çünkü Allâh'ın nîmetlerinden dünya ve âhiret saâdetinden kıymetli ve daha yüksek bir şey yoktur. Bunlar da ancak bu doğru yolda yürümekle elde edilebilecektir. Bu doğru yolun

Kur'ân, İslâm ve Peygamber'in gösterdiği yol olduğu söylenmiştir.

Görülüyor ki; bu âyetler bizi hayat yoluna irşad ediyor, Allâh'ın nîmetlerine nasıl erişebileceğimizi anlatıyor. İlim, san'at, irfan, medeniyet ve servet, bunlardan hepsi, bu dünyada insanların can attıkları nîmetlerdendir ve işte bütün bunlar, Allâh'ın gösterdiği doğru yoldan hiç sapmadan yürümekle elde edilebilecektir; bu âyetlerden anlaşılan hakikat budur. Şimdi Fâtîha Sûresi'nin genişçe bir meâlini, mânâsını verelim:

“Öğmek, öğülmek, en yüksek saygı ve tâzim, yalnız Allâh'ın hakkıdır, O'na mahsustur. O Allah ki, görünen ve görünmeyen, bilinen ve bilinmeyen, canlı ve cansız bütün varlık âlemini yoktan var ederek terbiye eden, yavaş yavaş yükselten, besleyip büyüten ve böylece her şeyi kemâline erıştiren mutlak kudret sâhibidir.

O Allâh ki, Rahmân'dır; çok merhametlidir. Yarattıklarının hepsine şahsını ve nev'ini muhafaza edecek her türlü kabiliyetleri, varlığını devam ettirebilmek için muhtaç olduğu her şeyi evvelâ hepsine müsâvî olarak vermiştir. Bunları verirken akıllıyı akılsızdan, imanlıyı imansızdan, çalışanı çalışmayandan ayırt etmemiştir. Her bir mevcut, istemeden ve kendi çalışması olmadan hayat nîmetine ve o nîmeti devam ettirecek diğer vasıtalara başvurmuştur.

O Allâh ki, Rahîm'dir; akıl ve irade ile başkalarından üstün kıldığı insanlara, sonraki ve hele

âhiret nîmetlerini herkesin çalışmasına, kazancına, iman ve ameline bağlamıştır.

O Allah ki, dünyada hayır yolunu tutanları âhirette hayır ile mükâfatlandırmak; buyruklarına aykırı olarak şer yolunu tutanları da cezalandırmak kudretine sahiptir; âhirette herkesi, dünyadaki ameline göre cezâlandırmaktan âciz değildir. Kendisine karşı gelmiş olanların günahlarını affetmek de elindedir. İşte Allâh, böyle bir Al-lâh'tır.

Ey bu sıfatlarla muttasıf olan Allâh'ım! Sen birsin; yalnız Sana ibâdet ve kulluk ederiz ve işlerimizde ancak Sen'den yardım isteriz. Bizi doğru yola, nîmetine eren, azıp sapmamış ve böylelikle Sen'in gazabını üzerine çekmemiş olan o bahtiyar ve mes'ut insanların yoluna hidâyet et, o yola ilet, o yoldan yürüt. (Duâmızı kabul eyle Allâh'ım!)"

FİL SÜRESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْمَ تَرَكَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ۝ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ
فِي تَضْلِيلٍ ۝ وَارْسَلْ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ۝ تَرْمِيهِمْ
بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ ۝ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ ۝

**“Görmedin mi, nasıl etti Rabb’in Fil sahiple-
rine? Fendlerini, tedbirlerini (kötü düşünceleri-
ni) bozup büsbütün perişan kılmadı mı? Üzerle-
rine sert taşlarla atış eden, sürü sürü kuşlar
saldı da, hemen onları bir yenik hasıl (güve yi-
yip tanesiz kalmış ekin yaprağı, saman) gibi kı-
lverdi.”**

Bu sûre, büyük bir olayı hatırlatmaktadır. Milâ-
dın 570’inci senelerinde Habeşistan’ın Yemen Vâlisi
Ebrehe, San’a’da büyük bir kilise yaptırarak Arap-
ların yalnız en büyük mâbet olarak bu kiliseyi ta-
nımalarını ve her yerden burayı ziyarete gelmelerini
sağlamaya çalışmış ise de, onları Mekke’deki Kâ-
be’den bir türlü çevirememişti.

Bunun üzerine Kâbe’yi yıkıp yerini belirsiz etme-
ye karar verdi. Fillerle de kuvvetlendirdiği büyük bir

ordu ile Mekke'ye yürüdü ve bir gün Mekke'nin yakınlarında karargâhını kurdu. Bunu gören ve maksadını anlayan Mekkeliler, dağlara çekildiler. Çünkü karşı koyacak hiçbir kuvvetleri yoktu.

Ebrehe ordusu yürüdü. Mekke'ye yaklaşınca birdenbire muhtelif cihetlerden alay alay, bölük bölük kuşlar peyda oldu ve gökyüzünü kapadı ve bunlar Ebrehe'nin askeri üzerine sert taşlarla atış ettiler. Bu kuşların attıkları taşlar kime değmiş ise vücudu delik deşik bir hâle gelmiş ve böylece Ebrehe ordusu neye uğradığını bilmeyerek perişan olmuş, vâdiler lâşe ile dolmuş ve Kur'ân'ın tasvir ettiği gibi Ebrehe ordusu yenik bir hasıl gibi olmuştur. Böylece Ebrehe ordusu için Mekke'ye girmek nasip olmadı, kendileri yok oldu, fakat Kâbe yine dimdik durdu ve kıyamete kadar da öylece duracaktır.

İşte bu sûrenin hatırlattığı olay, bu İlâhî mucizedir. Peygamber Efendimiz de bu yıl doğmuştu. İbrahim Peygamberden beri Tevhîd mâbedi olan Kâbe, sonradan putlarla dolmuştu. Fakat bu İlâhî mâbed, Hazret-i Muhammed Mustafâ eliyle yine eski mevkiini alacak, Tevhîd dininin ve Müslümanlığın kiblesi, baş mâbedi olacaktı, Allah böyle dilemişti. Ebrehe ise, burasını yok ederek sapıklık dinini, putperestliği daha kuvvetli bir sûrette yaşatmak istiyordu. Onun için Tevhîd dinini bütün dünyaya yayacak olan Hazret-i Muhammed'in doğduğu sene Cenâb-ı Hak İlâhî bir mucize ile Ebrehe ordusunu yok ediverdi. Allâh'ın iradesine aykırı olan bu kötü düşünceleri, kendi felâketlerini hazırlamış olmaktan başka işe yaramadı.

Bu olaydan kırk sene sonra Hazret-i Muhammed Mustafâ Peygamber oldu ve evvelâ Kureyş'i dîne dâvet etti. Kâbe'yi putlardan temizlemek istedi. Fakat Kureyş, bunu kabul etmedikleri gibi fazla olarak O'na birçok eza ve cefa da yaptılar. O zaman Mekkelilerden bu olayı gözleriyle görmüş olanlar da vardı.

İşte, Cenâb-ı Allah, Peygamberine indirmiş olduğu Fil Sûresi ile bu gerçeği onlara hatırlatmak istemiştir. Şimdi bu sûrenin geniş mânâsı şu demek oluyor: **“Yâ Muhammed! Görmedin mi? Gözünle görmüş gibi gerçekten bilmiyor musun? Kâbe'yi yıkmak için filleri ile Mekke'ye yürüyen orduyu senin Rabb'in nasıl bir anda ve hatıra gelmeyen bir şekilde mahvetti. Onların tedbirlerini, kötü düşüncelerini, fendlerini, düzenlerini, kurdukları tuzakları nasıl altüst edivermiş ise, kudret ve kuvvetlerine güvenen koca bir orduyu kimsenin düşünemeyeceği bir şekilde nasıl yok etmiş ise sevgili Peygamberim, bugün sana tuzak kurmayı, seni yok etmeyi düşünen, Tevhîd dinini, Müslümanlığı ortadan kaldırmak için birçok tedbirlere, şeytanî fikirlere başvuran kimselerin plânlarını ve tedbirlerini de öylece ters çevirmeye kadirdir. Senin Rabb'in, âhiret azâbından başka dünyada dahi kurumları bozup dağıtmaya kaadirdir. Buna inanmayanlar, Kâbe'yi yıkmak isteyen ordunun başına geleni düşünsünler de ondan ibret alsınlar ve azgınlıklarından vazgeçsinler! Allâh'ın sana olan inâyeti Kâbe'ye inâyetinden daha ziyadedir. Bunu anlamak istemeyenlerin başına gelecek fe-**

lâket, Fil'li ordunun başına gelenden daha hafif olmayacaktır.”

Bu sûre ile Peygamberimiz Muhammed Mustafa sallallâhu aleyhi ve sellem Efendimiz'e düşmanlık yapanların, O'na karşı kötü niyet besleyenlerin erinde gecinde yok olacaklarına işaret olunmuş ve nasıl ki öyle de olmuştur.

KUREYŞ SÛRESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
لَا إِلَافَ قُرَيْشٍ ۝ اِيْلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ۝ فَلْيَعْبُدُوا
رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ۝ الَّذِي اطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ۝

"Kureyş'in birbirleriyle veya başkalarıyla andlaşması, anlaşması için; hele yaz ve kış seferlerine (faydalandıkları) andlaşması için, onlar (Kureyş) bundan böyle bu evin (Kâbe'nin) sahibine (Allâh'a) ibâdet etsinler; - O (sahip) ki, onları büyük bir açlıktan kurtardı ve müthiş bir korkudan emin kıldı."

Kureyş, Arapların en asîl kabilesi ve Hazret-i Peygamber Efendimiz de bu kabileiden idi. Kâbe'yi gözetleyip koruyan da bunlardı. Araplar, Kâbe'nin koruyucuları olmalarından ötürü, Kureyş'e çok saygı gösterirlerdi. Kureyş, yaz ve kış seyahatlerinde de Kâbe'nin yüzü suyu hürmetine kimseden bir zarar görmezler; herkesle anlaşmalar, andlaşmalar yaparak serbest serbest seyahat ederler ve böylece hem maddî hem de mânevî nüfuzlarını koruyarak emniyet içinde yaşarlardı. Yakınlarındaki memleketlerde halk türlü vahşet ve şekavet içinde vurulup çarpı-

lup dururken Kureyş kabilesi Mekke ve etrafında emniyet içinde yaşadıkları gibi, Yemen, Tâif ve Habeş gibi memleketlere yaptıkları ticaret seferlerinde de saygı görüyorlar, emniyetle gidip geliyorlardı. Mekke'nin ve Kureyş kabilesinin kazandığı bu yüksek nüfuz, bu emniyet ve itibar şüphe yok ki orada bulunan ve Allah tarafından büyük bir şeref kazanmış olan Kâbe'nin yüzü suyu hürmetine idi. Bütün bunları Kâbe'ye ve bunun sahibi olan Allâh'a borçlu idiler.

Sonra bu mukaddes ev, içine putlar doldurulsun diye değıl, bir tek Allâh'a ibâdet olunsun için kurulmuştu ve Allâh'ın onu Ebrehe ordusunun taarruzundan koruması da ileride gelecek olan Peygamber Hazret-i Muhammed (aleyhi's-selâm)'in o evi putlardan temizleyerek Tevhîd dîninin merkezi yapacağı içindi. Ve yarım asır evvel Fil'li ordunun başına neler geldiğini de Kureyş pekâlâ biliyordu. O hâlde Kureyş'e yaraşan, Kâbe niçin kurulmuş ise, o maksat ve gayeyi belirtmesi için onu temizlemek üzere gönderilmiş olan Hazret-i Muhammed (aleyhi's-selâm)'e inanmak ve ona arka çıkmaktı. Allâh'ın birliğine îman ile Tevhîd dînine ilk önce onların sarılması gerekti. Hâlbuki Kureyş böyle yapmadı. Hazret-i Muhammed (aleyhi's-selâm)'in Allâh'ın birliğini ilân etmesine karşı putperestlikle ısrar etmek isteyerek ilk önce küfür ve isyana kalkışan, düşmanlık gösteren onlar oldu. Bu ise bir nankörlük idi.

İşte bu sûrede Cenâb-ı Hak, Kâbe yüzünden Kureyş'in gördüğü bu nîmetlere ve bunlara karşı nankörlük etmenin büyük bir ceza ve felâketle karşıla-

şacağına işaret buyurduktan sonra; **“Öyle ise aklınızı başınıza alın da sizi bu mukaddes evin yüzü suyu hürmetine felâketlerden kurtaran, açlıktan koruyan, korkulardan emin kılan bir Allâh’a ibadet ve kulluk edin! Putlara tapmayın, Allâh’ın size verdiği bu kadar nîmete karşı nankörlük etmeyin!”** buyurmuştur.

Bu sûreden şunu da anlıyoruz ki, gördüğü nîmetlere, iyiliklere karşı nankörlük etmek insanlığa yakışmayan en bayağı bir şeydir. Kadri kıymeti bilinmeyen nîmet de günün birinde elden çıkar. Sonra, her nîmet başı Allâhu Teâlâ olduğu için her insanın birinci vazifesi, Allâh’ı tanımak ve yalnız O’na ibadet etmektir. O’ndan başka ibadete lâıyk yoktur.

MÂÛN SÛRESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْدِينِ ۚ فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ۚ
وَلَا يَحْضُرُ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ۚ فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ۚ الَّذِينَ هُمْ
عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۚ الَّذِينَ هُمْ يُرَاؤُونَ ۚ وَمِنْ غُورِ الْمَاعُونَ ۚ

“Gördün mü o, dîne (ceza gününe ve âhirete) inanmayanı? İşte hak dîne ve ceza gününe inanmayan, o kimsedir ki: Öksüzü itip kakar, çâresizin ve yoksulun yiyeceğine dair teşvikte bulunmaz; ne kendisi doyurur, ne de başkalarının doyurması için kayırır. Vay o namaz kılanların hâline ki, onlar namazlarını gereği gibi ciddi bir vazife olarak yapmazlar. Onlar ki gösteriş için yaparlar ve yardımlığı sakınırlar (kimseye bir damla şey vermek istemezler.)”

Bu sûre bize şunları bildirmektedir: İnsanlar, yaptıkları iyilik veya kötülüğün karşılığı olarak mü-kâfat veyahut ceza göreceklidir. Herkesin bir gün olup da ettiklerini bulmaları Allâhü Teâlâ'nın inanılması gerekli kesin kanunu, hak dînidir.

Buna inanmayıp da **“Dinin aslı yoktur; öldükten sonra ettiklerimizin mükâfatını veya cezâsını göreceğimiz de yalandır”** diyen adamların bulunması şaşılacak şeylerdendir ve düşüncesizliktir.

Âhirete, cezâ gününe inanmayanlar öyle kimse-lerdir ki: Onlar öksüzü itip kakar; kendisinde Allah korkusu olmadığı için yüreği katıdır; zayıflara insaf ve merhamet etmeyerek onları kakıştırır; onlara hakaretle bakar; kovar ve azarlar. Bu, onların âdetlerindendir. Demek ki bu huylar, âhirete îmansızlık alâmetlerindendir.

Sonra böyleleri, çaresizlerin ve yoksulların hâline, yiyeceklerine dair başkalarına bir teşvikte de bulunmazlar. Bunları hiç düşünmezler. Ne kendileri doyurur, ne de vakti hâli yerinde olanların bakıp gözetmeleri için kayırır, tavsiye ve yardımlarda bulunur. Hiçbir suretle fakir ve düşkünlerin hâlini düşünmez, böylelerine bakmaz ve bakılmasına taraftar olmaz. İşte bu gibi insafsızlıklar dine ve âhirete inanmayan kimselerin huyudur. Bu kötü huylar onlar için tabîdir.

Fakat asıl şaşılacak şey, dindar görünenlerin bu kötü huylarla huylanmalarıdır. Bu sûre bize şunu da tâlim ediyor ki: Dinin rûhu, Allâh'ın buyruklarına üstün bir saygı ile bağlanmaktır. Namaz da dinin direğidir. Namaz kılmak, Allâh'ın huzurunda durmaktır. Böyle yüksek bir huzurda olduğunu düşünmeyerek, namazın önemini takdir etmeyerek baştan savma yapmak, yahut Allâh için ve temiz bir niyetle kılmayıp dünyevî bir fayda düşüncesiyle ve

başkaları görsün diye kılmak; malının zekâtını vermemek ve hattâ kimseye bir yardımda bulunmamak ve nekeslik etmek, Allâh yanında büyük bir cezâyâ sebeptir.

Bunların bu hâlleri, dinsiz ve îmansız olanların, yetimi itip kakıştırmamasından, fakirlere, düşkünlere yardım etmemesinden daha ziyade kötüdür ve yazık bu gibilere.

KEVSER SÛRESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
أَنَا أَعْطَيْتَكَ الْكَوْثَرَ ۖ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ ۖ إِنَّ شَأْنَكَ هُوَ الْأَبْرُ ۝

“Biz verdik sana (Yâ Muhammed) hakikatte Kevser. Sen de Rabb’in için namaz kıl ve kurban da kesiver. Doğrusu, asıl ebter sana buğz eden (hınç besleyen, dış bileyen)in kendisidir.”

Kur’ân’da lâfız bakımından en kısa, mânâ cihe-
tinden çok geniş sûre budur. Mekke’de nazil olmuş-
tur. Müslümanlar ilk devirlerinde hem azlık, hem de
fakir idiler. Peygamber Efendimizin erkek çocukları
da o sıralarda ölmüştü. Arap putperestleri bunları
Müslümanlık için birer kusur sayarak onlarla alay
ederlerdi. **“Eğer Muhammed hak Peygamber ve
getirdiği din de İlâhî bir din olsaydı herkes bu
dîne giriverirdi. Ve Muhammed’in arkasına adını
andıracak bir erkek evlâdı kalırdı. Adını sanını
yaşatacak bir evlâdı bile yok!”** diyerek halkı Müs-
lümanlıktan soğutmaya çalışıyorlardı. (Arkasına er-
kek evlâdı kalmamış olanlara Araplar ebter derler
ki, güdük kaldı, arkasından adını anacak kalmadı,
demektir) İşte bütün bunların birer dedikodudan
ibaret olduğunu bildirmek için Allâhu Teâlâ bu sû-

reyi inzal buyurdu ve bununla Peygamber'e ve müslümanlara büyük bir müjde verdi.

Allâhu Teâlâ buyuruyor ki: **“Yâ Muhammed! Muhakkak ki biz sana Kevser verdik. Sen bundan dolayı Allâh'a şükret, ibadet et...”** Acaba Kevser ne demektir? Bunun pek çok mânâları vardır. Birkaçını burada gösterelim:

Kevser, bitmek tükenmek bilmeyen saâdet ve hayır kaynağıdır.

Kevser, geçtiği her yere, kupkuru bir çöl dahi olsa, taze bir hayat sağlayan, oranın kısırlığını, yoksulluğunu feyiz ve berekete çeviren Cennet ırmağıdır.

Kevser, bütün dünyaya feyiz ve bereket getirecek, dünyayı baştanbaşa yenileyecek bir ilim, hikmet, fazilet deryasıdır.

Kevser, bütün beşeriyet için bir saâdet ve selâmet kaynağı olan Peygamberlik rütbesidir.

İşte Kevser'in böyle birçok mânâları vardır. Bütün bu mânâları göz önünde tutarak bu sûrenin mânâsını şöyle izah edebiliriz:

“Habîbim! Ben sana öyle bir rütbe, öyle bir din verdim ki: O, çölün ortasından fışkıran ve rast geldiği her şeye yeni, taze, ebedî bir hayat veren suyu bol bir ırmak gibidir. Bu mânevi ve İlâhî kaynaktan fışkıran feyiz ve bereket, hayır ve fazilet hiç kesilmeden akacak ve sınırlarını genişleterek beşeriyetin vicdanını çöl kısırlığından kurtaracak, onu yepyeni bir hayata kavuştur-

racak ve kıyamete kadar hiçbir engel onun akışını durduramayacaktır. Böylece senin adın, sa-
nın da her zaman ve her yerde söylenecek, kalp-
lerde yaşayacak, dinin dünyaya yayılacaktır.
Dünyada olduğu gibi âhirette de Kevser nîmeti,
Kevser ırmağı sana verilecektir. O'nun sahibi sen
olacaksın ve ondan kana kana içenler mes'ut ve
bahtiyar olacaklardır.

**Şunu kesin olarak bil ki: Güdük kalacak, so-
nu gelmeyecek, adı sanı unutulacak olan sen ve
senin dinin değil, asıl sana ve senin dînine düş-
man olanların kendileridir. Onların soyu sopusu
kalmayacaktır. Öyle ise bu büyük nîmeti sana
veren Rabb'in için, evet yalnız O'nun için namaz
kıl, ihlâs ve tam bir bağlılık ile ibadet et, kurban
da kes; kulluğunu göster.”**

İşte bu ilâhî hitap, daha ortada bir şey yok iken
Müslümanlığın dünyaya nasıl yayılacağını, onun na-
sıl bir saâdet ve fazilet kaynağı olduğunu, bu dîne
düşman olanların her zaman ve her yerde ebter ve
güdük kalacaklarını, dünyada nam ve nişanları kal-
mayacağını haber veriyor ve Peygamber'in de kıyâ-
mete kadar adının anılacağını, dünyada olduğu gi-
bi âhirette de Kevser nîmetinin kendisine verildiğini
müjdeliyordu. Nasıl ki öyle olmuştur ve öyle olacak-
tır.

Bu tükenmek bilmeyen nîmete karşı Cenâb-ı
Hakk'ın namaz ve kurban ibadetleri ile emir buyur-
ması, bu ibâdetlerin Allah yanındaki yüksek mevki-
lerini ve önemini gösterir.

KÂFİRÛN SÛRESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ۖ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۚ
وَلَا أَنَا عَابِدٌ مِمَّا عَبَدْتُمْ ۖ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۚ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ۝

“De ki: Ey kâfirler! Tapmam o taptıklarınıza. Siz de tapanlardan değilsiniz benim Mabudum (Allah)’a. Hem ben tapıcı değilim sizin taptıklarınıza. Hem de siz tapıcı değilsiniz benim ibâdet ettiğim (Allah)’a. Size dininiz, bana da dinim.”

Bu sûreye, Kâfirûn sûresi denir. **“De ki”** buyruğu, Peygamberimizdir. Mekke devrinde nâzil olmuştur. Peygamber Efendimiz Allâh’tan aldığı buyrukları, çok yumuşak bir şekilde söylemeğe memur idi. Hâlbuki bu sûreyi tebliğ ederken, **‘Ey kâfirler?’** diye en ağır bir vasıfla başlaması için emir alıyor. Çünkü bu sûrede kendilerine **“Ey kâfirler!”** diye söylenilen kimseler hakka karşı besledikleri kinlerini, gayızlarını ve öfkelerini bir türlü gideremeyen, tuttukları kötü yoldaki inatlarından vazgeçmeyen ve îmana gelmeyecekleri, Allâh’ın katında belli bulunan kimselerdir ki **“küfür”** bunlar için değişmez bir va-

sıftır. Binâenaleyh, buradaki kâfirlerden maksat, Kureyş'ten muayyen kimselerdir.

Peygamber Efendimiz İslâm dâvâsını, bir tek Allâh'a îman ve ibâdet etmek akîdesini ortaya atıp da; **“Ey insanlar, bu putlara tapmayı bırakın, Allâh'ın bir olduğuna îman ve yalnız O'na ibâdet edin, O'ndan başka ibâdete lâıyk bir İlâh yoktur”** dediği zaman, Kureyş O'na şöyle karşı koydular: **“Biz, dedelerimizden kalan putlarımızı bırakamayız. Biz, onlara tapmak suretiyle asıl Allâh'a, yeri göğü yaradana yaklaşabileceğiz. Atalarımızın yolundan ayrılıp da senin peşinden gidemeyiz.”**

Allâh'a birtakım ortak isnat eden, Allâh'ı bırakıp da kendi elleriyle yaptıkları putlara tapan bu müşrikler fikirlerinde o kadar inat ve ısrar ettiler ki, kendilerini doğru yola çağırın Peygambere ve O'na îman edenlere yapmadık eziyet bırakmadılar. Peygamber Efendimiz de hiç durmadan ve yılmadan vazifesine devam ediyordu.

En sonra Kureyş'in azıllarından beş on kişi Peygamberimize gelerek şöyle bir teklifte bulundular: **“Sen bu dâvâdan vazgeç, biz sana istediğın kadar mal verelim, seni kendimize reis yapalım. Eğer buna da razı olmazsan seninle bir uzlaşma yapalım: Sen bâzan bizim putlarımıza tap, biz de ara sıra senin Allâh'ına tapalım. Böylece hayır ve selâmet hangisinde ise ona hepimiz kavuşmuş oluruz.”**

Kalbleri kararmış olan bu zavallılar Peygamberlik ne demek olduğunu bir türlü anlayamıyorlardı. Bilmiyorlardı ki: “Hazret-i Muhammed (aleyhi's-selâm)

bu ilâhî dâvâsından, bu hak yolundan asla döne-
mezdi. Hiçbir sebep ve menfaat O'nu yolundan çe-
viremezdi. Çünkü O, maddî bir menfaat, bir şöhret
peşinde koşmuyordu. O, Allah'ın bir elçisi idi ve
O'nun namına hareket ediyordu.

İşte müşriklerin böyle söylemeleri üzerinedir ki,
Allah bu sûreyi Peygamberine indirdi ve onlara ve-
rilecek cevap, bu sûreyi okumak olduğunu bildirdi.
Peygamber Efendimiz de onların yukarıdaki ahmak-
ça tekliflerine cevap olarak bu sûreyi okudu. Bu-
nunla onlara bir kere daha anlattı ki: **“Ey Allâh’a
inanmayan ve O’na ortaklar yapan ve putlara ta-
pan kâfirler! Ben Allâh’ın Peygamberiyim; sizi
hak yoluna çağırmaya memurum; bu benim ken-
di dâvam değildir. Size ancak Allâh’ın emirlerini
söylüyorum. Allâh’tan nasıl almış isem öylece si-
ze tebliğ ediyorum, bildiriyorum. Sizin teklifiniz,
cahilce, ahmakça, kâfirce bir tekliftir. Çünkü
ben, sizin İlâh diye tapıp durduğunuz ve benim
de bazı kere tapmamı istediğiniz o putlara ne
geçmişte, ne şimdi, ne de bundan sonra bir an
bile tapmadım, tapmayacağım ve tapmam. Ben,
yalnız ve yalnız Rabbü'l-âlemin olan tek Allâh’a
ibâdet ederim. Esasen siz de benim ibâdet etti-
ğim hak mâbuda, Allâhu Teâlâ’ya ibâdet ediciler-
den değilsiniz. Bugüne kadar O’na ibâdet etme-
diğiniz gibi şimdi de O’na tapmıyorsunuz ve bu
hâlinizle O’na tapıcı ve tapacak da değilsiniz.
Çünkü O’nun birliğine ve ibâdetin yalnız O’na
olacağına, O’ndan başkasına tapmanın şirk ve
kûfür olduğuna îman etmediniz ve etmiyorsunuz.**

(Bâzan putlarımıza, bâzan da Allâh'a tapalım) demek, Allâh'ın bir olduğuna inanmamaktır. Binâ-enaleyh sizin taptığınız, benim ibâdet ettiğim Allâh olmadığı gibi, ibâdetiniz de benim ibâdetim değildir. Ben yeri göğü yaratan bir Allâh'a, O'nun emrettiği gibi ibâdet ediyorum; siz ise kendi elinizle yaptıklarınıza tapıyorsunuz. Madem ki öyledir ve madem ki sizde hakkı duymak istidadı yoktur; artık sizin olsun dininiz ve taptıklarınız; hak İslâm Dîni de benimdir."

Bu sûreden şunları da öğreniyoruz: "Allâh'a kulluğun şartı tam bir îman ve ihlâstır. Her şeyden önce O'nun bir olduğuna, sonsuz ve küllî kudretine; her tasarruf O'nun elinde olduğuna, eşi ve benzeri olmadığına inanmak lâzımdır. Fakat bu kadarı yetmez. Bundan sonra da O'na öz yürekle ibâdet etmek, ibâdetin de yalnız O'na olacağına inanmak ve ibâdetde O'na başkasını şerik yapmamak, canlı cansız, ne suretle olursa olsun başka birine tapmamak, tapınır derecede gönül vermemek gerektir. Yoksa hem Allâh'a ibâdet, hem de bizi Allâh'a yaklaştırsın niyetiyle başkasına tapmak ve Allâh'tan istenilecek şeyleri ondan istemek, îmansızlıktan başka bir şey değildir. Sonra îman demek, bir şeye sımsıkı sarılmak demektir. Bugün bir türlü, yarın başka türlü, her gün renkten renge girmek îman değildir.

Bu sûrenin sonunda **"Sizin dininiz size, benimki de bana"** buyurulması müşriklerle bir mütareke yapmak değil, onlara tam bir meydan okumaktır.

NASR SÛRESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ۖ
وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ
أَفْوَاجًا ۖ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ۝

“Allâh’ın (vaad eylediği) yardımını geldiği ve zafer kazanıldığı (Mekke’nin fethi ile İslâm’a fütûhat kapılarının açıldığı); ve insanların fevç fevç, küme küme Allâh’ın dînine girdiklerini gördüğün zaman artık Rabb’ini överek şanını yücelt ve Allâh’tan mağfiret iste. Çünkü O, tövbe ile kendisine dönenleri kabul eder.”

Müslümanlar ilk devirlerinde hem az, hem fakir idiler. Düşmanların sayıları, kuvvet ve kudretleri ise onlarla ölçülemeyecek kadar çoktu. Bundan ötürü her vakit düşmanların maddî ve mânevî ezici taz-yiklerine uğruyorlar ve bu yüzden kalpleri hep üzüntü ve sıkıntı içinde geçiyordu.

Bir taraftan mü’minlerin bu hâli, diğer taraftan güneş gibi parlayan bu açık hakikatı görmeyerek Kureyş’in kendisini yalanlaması Peygamberimize de iç sıkıntısı veriyordu. Peygamber de mü’minler de öyle istiyorlar ki: Hak bâtıla tam bir galebe çalsın.

Peygamberin göttüğü dâvâ, Allâh'ın yardımıyla bir an evvel kesin bir zaferle neticelensin. Allâh'ın vaad buyurduğu bu zafer geçtikçe kalplerindeki sıkıntı, üzüntü ziyadeleşiyordu. Mutlak kemâl, yalnız Allâh'a mahsus olduğundan vaad olunan bu zaferin ne zaman ve nasıl olacağını bilmiyorlardı. Efendimiz, bu zaferin er geç tahakkuk edeceğini biliyordu amma, onun bir an evvel tahakkukunu da istediğinden, bunun gecikmesi yüzünden kalbine gelen şeyleri Allâh'a karşı bir günah gibi görür ve ondan Allâh'a istiğfar ederdi. İşte bu sûre bütün bunlara cevap olmak üzere indirilmiş ve Peygambere de şöyle müjde verilmiştir:

“Yâ Muhammed! Bir gün, seni Peygamber ve elçi gönderen, senin yegâne Mâbud'un olan Allâh'ın tam yardımı gelecek ve Allah seni düşman üzerine üstün kılacak, Mekke fetholunacak: Mekke'nin fethi ile kalpler İslâm'a ve İslâm kapısı da bütün insanlara açılarak⁽¹⁾ İslâm Dini intişar edecek ve insanlar küme küme, alay alay İslâm Dini'ne girecek ve sen bu üç büyük muvaffakiyeti göreceksin. İşte sen, Allâh'ın sana vaad eylediği bu yardım ve fütûhatı ve insanların böyle fevç fevç Allah dinine girmeye başladıklarını gördüğün vakit, artık sana bu büyük nîmetler veren Rab-b'inin büyük lütuf ve ihsanına mazhar olduğundan dolayı O'na lââyık her türlü saygı ve tâzimat ile hamdet; O'nu öğerek şanına yaraşmayan, ek-

(1) Bu sûrenin Hayber fethinden sonra ve Mekke'nin fethinden evvel nâzil olduğunu söyleyenler çoktur.

sikliği andıran her türlü şeylerden O'nu tenzih ve takdise daha ziyade devam et! Ve önce hatırınıza gelen sıkıntılardan dolayı da gerek kendin ve gerek ümmetin için Allâh'tan mağfiret dile. Bütün kalb temizliğiyle Allâh'a dön. Zira Cenâb-ı Hak, tertemiz kendisine dönenleri affeder.”

Bu sûre, Peygamberimiz sallallâhu aleyhi ve sellem'in nihayet böyle mansur ve muzaffer olarak kendisine fütûhat kapıları açıldığı ve halkın alay alay, akın akın Allah dînine girmeğe başladıklarını gördüğü ve bu suretle din tekâmül edip de dünya kendisine teveccüh eylediği zaman bu muvaffakiyetlerden, bu büyük zaferden dolayı Allâh'a şükrederek dünyayı ümmetine bırakıp bütün temizliğiyle Allâh'a dönmeyi istemesine de işaret ediyordu. Onun için Mekke'nin fethinden sonra insanların bölük bölük İslâm Dîni'ne girdiğini ve Haccetü'l-Vedâ'da da yüz binden ziyade müslümanın Arafat dağında toplandığını gördükten sonra Cenâb-ı Peygamber Mevlâsına kavuşmasının yaklaştığını söylemişti. Çünkü bu sûre onu haber veriyordu.

Bu sûreden şunu da anlıyoruz: İnsan hayatta elde ettiği başarılarından, kazandığı zaferlerden dolayı daima Allâh'a şükretmeli; onları Allâh'ın bir lütfu sayarak hiç şımarmamalı ve Allâh'ı unutmamalıdır. Allâh'ı unutarak bütün başarıyı kendisine mal etmek, İlâhî kudretle beşerî aczi bilmemekten ileri gelir ki büyük bir gaflettir.

TEBBET SÜRESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ۝ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۝ سَيَصْلَىٰ
نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ۝ وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ۝ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مِّسَدٍ ۝

“Ebû Leheb’in iki eli kurudu, kendisi de (helâk oldu!). Ne malı fayda verdi ona, ne de kazandığı. O, (dünyada benzeri görülmemiş) bir alevli ateşe yaslanacak. Gerdanında hurma liflerinden bükülmüş bir iple odun taşıyan karısı da!”

Bu sûrede bahis konusu Ebû Leheb, Peygamberimizin öz amcasıdır. Fakat ne yazık ki bu, İslâm’ın en azılı düşmanlarından idi. Peygamber Efendimiz, yakınlarını İslâm’a dâvet etmek, İslâm’ın esaslarını onlara anlatmak üzere Allâh’tan emir aldığı zaman hepsini bir yere topladı ve onlara **“kendisini nasıl bildiklerini, söyleyeceği şeye inanıp inanmayacaklarını”** sordu. Onlar da: **“Seni çok doğru ve emin biliriz, ne söylersen doğru söylersin”** dediler. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz:

“Biliniz ki Allah beni size elçi gönderdi, en ya-

kınlarıma kendi emirlerini söylememi ve dinlemeyenleri, âhiretin azâbı ile korkutmamı emir buyurdu. Geliniz, evvelâ Allâh'ın birliğine, O'ndan başka İlâh olmadığına ve benim hak Peygamber olduğuma ve âhiret gününe îman ediniz. Putlardan yüz çeviriniz. Böylece îman ederseniz selâmete erersiniz, kurtulursunuz. Allâh'ı bırakıp da, birçok tanrılara ve putlara tapmak insanlığı alçaltmaktan, varlığını süflileştirmekten başka bir şey değildir. İnsan yalnız Yaradana tapar, yalnız O'ndan yardım ister. Eğer böyle yapmaz ve beni dinlemezseniz sizin için Allâh'ın azabından kurtuluş yoktur” dedi.

Peygamber Efendimizin öz amcası Ebû Leheb de bu toplantıda hazır bulunuyordu. Kendisi çok müteassıp bir müşrik ve putperest idi. Peygamber Efendimizin bu öğütlerini işitir işitmez, son derece öfkelendi ve ayağa kalkarak **“Yuh sana, bizi bunun için mi topladın?”** dedi ve orada bulunan cemaati dağıttı; hepsini Peygamberin aleyhine kıskırttı; Kureyş kavmini ondan soğuttu. Bu kadarla da kalmayarak ondan sonra da, bir taraftan kendisi, bir taraftan karısı var kuvvetleriyle müslümanlar aleyhine çalışmaya başladılar. Peygambere yardım edeceği yerde O'nun aleyhinde fitne ve fesat ateşini alevlendirmek için ne lâzımsa yaptılar. Sihirbaz olduğunu, deli olduğunu söylediler. Böylece İslâm'ın yayılmasına, karanlıklar içinde gidecek bir yol arayan insanların doğru yolu tutup gitmelerine engel olmaya çalıştılar. Hele Peygamberin şahsına ve müslüman olanlara ne eziyetler yaptılar!..

Fakat bunların bu çalışmaları, bu didinmeleri nasıl bir netice verdi? İşte bu sûre onu tâ önceden haber veriyordu: Ebû Leheb'in Müslümanlık aleyhine çalışan iki eli kuruyacak, kendisi de yok olacak; sâde dünyada değil, âhirette de muradına ermeyecek, onun ve karısının bütün uğraşmaları boşa çıkacak ve Müslümanlık her tarafa yayılacak, kökleşecek, yaşıyacak. Karşısına bin Ebû Leheb çıksa yine boştu. Ona karşı açılan ağızlar günün birinde kapanacak, Ona karşı kalkan eller kuruyacak ve o ellerin sahipleri en fecî bir ölümle yok olacaktı. Bu iki kere iki dört edercesine kesin idi. Çünkü **“Tebbet”** sûresi bunu, daha olmadan, oldu diye haber veriyordu. Gelecekte olacak şeyi oldu diye ifade etmek çok belîğ bir ifadedir. Onun muhakkak surette olacağının kesin bir delilidir.

Hakikaten Ebû Leheb, muradına ermeyerek, hüsrân ile öldü. Bedir harbinde müslümanların muzaffer olduğunu duyunca, kötü bir hastalığa tutularak kahrından öldü. Hastalığında âile efradından bile kimse yanına yaklaşılamamış, ölüsü üç gün kalmış ve kokmuş idi. Demek ki, Kur'ân'ın daha evvel haber verdiği dünyada iken gerçekleşmişti.

Sâde Ebû Leheb değil, onun benzerleri de hep aynı âkıbete uğradı. İslâmiyeti yıkmak için uğraşanların elleri kurudu, sesleri kısıldı ve sonunda hepsi helâk oldular. Ne malları, ne kazançları, ne şöhretleri, ne mevkileri kendilerine fayda vermedi; lââyık oldukları âkıbeti önleyemedi. Çünkü Ebû Leheb lûgat bakımından, alev babası demek olduğundan bundan maksat, yalnız onun şahsını söylemek ol-

mayıp, vâfına ve bu vasıfta ona benzeyenlerin, yani Peygambere ve İslâm'a karşı ateş püskürmek isteyenlerin, hâllerine de bu sûrede işaret edilmiş oluyordu. Binaenaleyh bu sûre, Ebû leheb ile o tıynet-te olanların âkibetlerini önceden nasıl haber vermiş ise, dünyada öylece olmuş ve düşündüklerine muvaffak olamamışlardır. Dünyaya kötü adlarından başka bir şey bırakmamışlar, âhirette de alev saçan cehennemlere yaslanmak suretiyle cezâlarını çekeceklerdir.

Ebû Leheb'in karısına gelince: Bu kadın Hz. Peygamber Efendimizin geçeceği yollara geceleyin dikenli ağaçlar ve dallar koymak suretiyle Ona eziyet eder ve kocasının kötü işlerine bu da katılırdı. Bunun için Kur'an bunu odun taşıyıcı diye tavsif eder. Odun taşıyıcının bir mânâsı da kundakçılık yapmak, fesat çıkarmak demektir. Gerçekten bu kadın Müslümanlık ve Peygamberimiz aleyhine kundakçılık yapmaktaydı. Demet demet dikenleri toplar, ip-lerle bağlar ve karanlık gecelerde Peygamberin yolu üzerine yığırdı. Peygamberimiz aleyhinde kundakçılık ederdi. Âyette bunun bu kötü hâli, gerdanında ip diye çok belîğ bir şekilde ifade olunmuştur.

Fakat bu uğraşmalar da hep boşa gitti ve bu yüzden kendileri de kahrolup gittiler. **“Tebbet”** sûresi **“Ebû Leheb'in iki eli kurudu”** demekle bu tıyette olan kimselerin hem dünyada, hem de ahirette âkibetlerinin çok fecî olacağını önceden haber vermişti. Bunların dünyadaki âkibetlerini çağdaşları gördüler veya işittiler, âhiretteki âkibetlerini de herkes görecektir.

“Tebbet” sûresinin verdiği büyük ders kısaca şudur: İslâm’a, hak ve hakikate düşman olan ve bunu söndürebilmek için kundakçılık yapan kimse-ler, başka değil, kendileri için kötü bir âkıbet ha-zırlarlar ve kendi elleriyle kendi çukurlarını kazar-lar ve kendilerini saracak ve yakacak olan Cehen-nem ateşinin yakıtlarını hazırlamış olurlar. Hiçbir kuvvet onu söndüremez ve onun önüne geçemez.

İşte görünüşte Ebû Leheb denilen şahıs ile onun karısından bahseder sanılan bu sûre, bize böyle yüksek bir ders vermektedir.

İHLÂS SÛRESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝

“De ki: O, Allah, birdir. Allah, her yönden eksiksizdir ve her dileğin merciidir, her şey kendisine muhtâc olan Şanlı, Uludur. O, doğurmadı ve doğurulmadı. O’na hiçbir şey denk de olmadı.”

Bu sûreye “İhlâs” ve “Kul Hüva’llâhü Ehad” sûresi denir. Bu sûre, Müslümanlığın temeli olan “Allâh’ın birliği” akidesini en güzel ve en açık bir şekilde beyan eder ve Allâhu Teâlâ’yı herkesin anlayacağı bir surette anlatır. İslâm itikadına aykırı olan bozuk itikatları da apaçık anlatır. Sahih rivayetlere göre, müşriklerle yahudilerden bir cemaat, Peygamber Efendimize gelerek: **“Seni bize elçi gönderen ve kendisinden başkasına ibâdet olunmasını isteyen Allah nasıl bir şeydir? O’nu bize vasıfları ile anlat, belki sana îman ederiz”** demeleri üzerine bu sûre nazıl olmuş ve bununla Allâhu Teâlâ en güzel, en iyi bir şekilde kendi zâtını, birliğini, diğer itikadların yanlışlığını anlatmıştır.

Cenâb-ı Hak, bu sûrede buyuruyor ki: **“Habî-**

bim! Sen onlara de ki: Beni size elçi gönderen ve kendisine îman vacib olan Allâh, her bakımdan birdir, birliği mutlaktır. O'ndan başka tapılacak yoktur, her şeyi yaratan, düzene koyan O'dur. Varlık âlemindekilerin hepsi O'ndandır, O'na muhtaçtır ve O'nunla durmaktadır. O ise, bunlardan hiçbirine muhtaç değildir. Bütün varlıkların sıkıntı gördüğü, darda kaldığı zaman başvurduğu, aman diye çağırıldığı çağıracağı yalnız O'dur. İlk ve son O'dur. Ne evveli var, ne de sonu. İhtiyaçların temin edilmesi için yalnız O'na müracaat olunur ve yalnız O'ndan istenir. Çünkü her şeye kadir olan yalnız O'dur. O, doğurmadı ve doğurulmadı; böyle şeylerden tamamıyla uzaktır. Oğulları ve kızları var demek şirktir. Hiçbir yünden ne zâtında, ne sıfatlarında, ne işinde hiçbir suretle benzeri, eşi, ortağı, dengi, rakibi yoktur.”

İhlâs sûresi, evvelâ Allâh'ın mutlak birliğini anlatarak Allâh'a ortak katan, Allâh'tan başka ilâhlar kabul eden dinlerin bâtil olduklarını bildirmiş ve teslis (Allâh üçtür) akîdesinin bozuk olduğunu da takrir etmiş oluyor.

İkinci âyet, Allâh'ın Samed olduğunu yani hiçbir şeye muhtaç olmayıp her ihtiyaçta kendisine başvuru-
rulan en yüce varlık olduğunu anlatarak varlık âlemindekilerin hepsi O'na muhtaç olduğunu, O'nsuz hiçbir şey var olmayacağını anlatarak **“madde ve rûhun, Rûhü'l-Kuds, madde ve kuvvetin bir yaratıcıya muhtaç olmadığı”** itikadını da çürütmüş oluyor.

Üçüncü âyette Hıristiyanlık gibi Allâh'ı baba, oğul, Ruhü'l-Kuds diye üç uknûmdan mürekkep ve hepsini Allâh'lık itibariyle bir sayan; Mekke putpe-restleri gibi, meleklerle Allâh'ın kızları diyen dinlerin de bozuk oldukları bildiriliyor.

Dördüncü âyette hulûl, yani Allâh'ın insan vücûduna girdiği âkîdesini taşıyan, insanı ilâhlaştıran dinlerin bozuk oldukları anlatılıyor.

Bundan başka **“şirk”** yani Allâh'a denk ve mü-savî ilâhlar tanımak bahsi dört şekildedir: İlâhların taaddüdüne, bazı şeylerin Allâh'a ait olan sıfatları hâiz olduğuna, herhangi şeyin Allâh'a nisbet oluna-bileceğine, Allah tarafından yapılacak şeyleri bir başkasının yapabileceğine inanmak.

İşte bu dört âyet, bu dört çeşit şirk, bu çeşit bozuk îtikatları da reddediyor. Bu sûrede Allâh'a is-nad edilen **“birlik”** mutlakdır. Vahdetin en son ke-mâlini bulmuş olan birliktir. Ondan ekmel **“vahdet”** tasavvuruna imkân yoktur. Binaenaleyh birinci ve ikinci âyetler, Allâh'ın mutlak birliğine mugayir olan ve başkasına ihtiyacı andıran her şeyi reddettiği gi-bi, Hıristiyanlıktaki bir üç, üç bir; akîdesini de çü-rütmektedir. Çünkü bu sûrede târif edilen vahdet, gerek ilâhların birden fazla olması akîdesini, gerek baba, oğul, Rûhü'l-Kuds gibi teslis itikadını tama-mıyla söküp atmaktadır.

Üçüncü ve dördüncü âyetler de **“Meleklerle Al-lâh'ın kızlarıdır”** diyenleri ve insanı ilâhlaştıırıp, Al-lâh'a denk yapanları reddetmektedir.

Hülâsa: Dört kısa âyetten ibaret olan bu sûre bi-

ze talim ediyor ki: Allâh birdir, Allâh'ın ne zatında ne sıfatlarında, ne de işlerinde, ortağı, dengi, benzeri ve hiçbir şeye ihtiyacı yoktur. Başkası ise hep O'na muhtaçtır. O'ndandır ve O'nunla durmaktadır. Bunun aksine olan, buna aykırı düşen her îtikat, her fikir çürüktür, yanlıştır. İşte müslüman îtikadı budur. Dört kısa âyetten ibaret olan İhlâs sûresi hem İslâm îtikadının temelini, hem de ona aykırı olan çürük ve bozuk îtikatları eşsiz bir surette beyan etmiştir.

FELÂK SÛRESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۝ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ۝
وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ۝ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ۝

“De ki: Yarattılmışların şerrinden, karanlık çöktüğü zaman gecenin şerrinden, düğümlere üfleyenlerin şerrinden ve haset edenin, içindeki hasedini dışarıya vurduğu vakit, şerrinden; şa-fak aydınlığının Rabbine (Allâh’a) sığınırım.”

Felâk sûresi, bize dört şeyden korunmayı ve bunların şerrinden Allâh’a sığınmayı tâlim ve emre-diyor:

1- Yarattılmış ve dünyada mevcut olan herhangi bir şeyden, herhangi bir vakit ve zamanda gelecek her türlü şer, zarar ve kötülüklerden.

Allâh’ın yarattığı şeylerin hiçbirisi bizâtîhi kötü ve şer değildir. Hepsi Allâh’ın yarattığı bir şey oldu-ğundan dolayı, hayırdır, iyidir. Çünkü varlıktan, İlâ-hî hikmete göre, mukadder olan yerini ve nasibini almıştır.

Bununla beraber herhangi bir şey kendi hilkati

bakımından hayır olduğu hâlde, bize olan zararı bakımından bizim için şer olabilir. Zehirli ve yırtıcı hayvanlar da kendi zatları bakımından şer ve kötü değildirler. Bunlardaki şer ve zarar nisbîdir. Binaenaleyh bize zararı dokunacak, bize kötülük getirecek şeylerden bizi koruması için daima Allâh'a sığınmak ve O'na yalvarmak ve korunmasını bilmek lâzımdır. O cihet bize düşen bir vazifedir.

2- Gece, gündüze bakarak bir vahşettir, korkunçtur. İnsana korku verir. Fakat gecenin bir de tam karanlığı çıktığı, **“kapkara, zindan gibi, göz gözü görmez”** dediğimiz çok korkunç zamanı vardır. Gece bu hâli aldığı vakit, insana şer ve kötülük daha kolay şekilde gelebilir. Yolcu yolundan çıkar ve nereye gideceğini şaşırır, düşman da böyle bir zamanı kollar. İşte böyle bir gecenin şerrinden, böyle bir zamanda insana gelebilecek zararlardan da Allah'a sığınmak lâzım olduğunu yine bu sûre bize tâlim etmektedir. Demek ki gecenin bu hâli de bilhassa korunulmayı ve Allah'a sığınmayı icap ettirmektedir.

İnsanların hak ve hakikat ışıklarından mahrum bir duruma düşmeleri de böyle karanlık içinde kalmaya benzer. Bu da her türlü kötülöklere sebeptir. Böyle bir duruma düşmekten de Allâh'a sığınmak lâzımdır. Böyle zamanlarda gelebilecek olan şerleri, kötölükleri, dünya ve âhiretle ilgili zararları ancak Allah görür ve O önleyebilir. Böyle bir duruma düşmekten koruması için de daima Allâh'a yalvarmak lâzım olduğu bu âyetten anlaşılmaktadır.

3- İpliklere düğümler bağlayarak onlara, şunun bunun hesabına üfleyen, efsun yapan, yahut insanlara kötü ve aldatıcı telkinler yapan birtakım büyücüler ve kötü ruhlu insanlar vardır ki bunlar, yaladıkları kimseleri karanlıklar içinde kıvrandırır ve hakikatı görmelerine engel olurlar. Kendilerini birer kurtarıcı ve her şeyi bilir gibi gösteren ve aldatıcı muskalarla veya telkinlerle insanları sapıtan bu sahtekârlar, aile ve insanlar arasında sevgi bağlarını çözerler. Bunların tuzağına düşmek, aslanların pençesine, yılanların zehirli dişlerine yakalanmaktan daha korkunçtur. İşte bunun içindir ki, bunların şerrinden de Allâh'a sığınmak ve kendisini bu gibi kimselere kaptırmamak lâzım olduğunu Kur'ân'ın bu sûresi bize tâlim ediyor.

4- Başkalarının elindeki nîmeti kıskanan, nîmeti çekemeyen herhangi bir hasedcinin ruhunu sarmış olan kıskançlık ateşi dışarıya vurduğu zaman, haset ettiği kimseye karşı elinden gelen fenalığı yapmaktan çekinmez. Onu hiçbir şey memnun etmez. Böylelerinin şerrinden de Allâh'a sığınmalıdır.

İşte yukarıdan beri saymış olduğumuz bu kötülüklerden, fenalıklardan insan, her vakit için Allâh'ına yalvarmalıdır. Bu sûre bize bu gerçekleri tâlim etmektedir.

Her insan daima bunlardan korunma çarelerini aramalı ve Allâh'a sığınmalıdır; bunlardan gelebilecek şeylerden ve zararlardan kendisini koruması için Allâh'a yalvarmalıdır. Duâ ibâdetin özüdür; dindarlığın ilîğidir. Asıl duâ, Allâh'a sığınıp O'na doğ-

rudan doğruya yalvarmak ve duâsına başkalarının tavassutunu istememektedir.

Allâh, bu sûre ile bütün şerlerden, doğrudan doğruya kendisine sığınmamızı emreylemiştir. **“Bana duâ ediniz, şer ve kötülüklerden bana sığınınız”** diye duanın kabul edileceği kapıları herkese açmış, herkesi o kapıdan içeri girmeye çağırmıştır. Binaenaleyh doğrudan doğruya Allâh’a iltica ve duâ etmeyerek duâ tellâlı aramak ve şunun bunun efsunlarından, yapacağı büyülerden medet ummağa kalkışmak diyanetin icabı değil, cahiliye âdetidir ve en büyük günahıdır. Esasen büyücülük ve efsunculuk büyük günahlardandır.

NÂS SÛRESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۝ مَلِكِ النَّاسِ ۝ إِلَهِ النَّاسِ ۝
مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ۝ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ
مِنْ الْجَنَّةِ وَالنَّاسِ ۝

“De ki: Sığınırım Rabb’ine nâsın. Melikine nâsın. İlâhına nâsın; şerrinden o sinsi vesvâsın. Ki, fiskos eder sinelerinde⁽¹⁾ nâsın; gerek cinden (olsun o sinsi) gerekse insden.”

Bundan evvelki, sûre her şeyin, gece ve gündüz, her zaman insana ârız olabilecek açık şerlerinden Allâh’a sığınmak lâzım olduğunu bildiriyordu. Bu sûrede ise, gözle görülmeyen, elle tutulmayan gizli şerlerden ve gizli kuvvetlerden de korunmak ve Allâh’a sığınmak lüzumu bildiriliyor. İzah edelim:

Nâs, insan demektir. Rabb, duygusu olmayan maddenin canlı insanlar yaratıp onları birçok nimetleriyle terbiye eden, hâlden hâle geçirip yetiştiren, besleyip büyüterek kemâle erdiren ulu yaratıcı

(1) Kalplerinde, göğüslerinde, içlerinde.

(Allah) demektir.

Melik; kemâle eren insanların hepsini hükmü altında tutan, hayatî işlerini kudreti ile tedbir eden, onların üzerinde hükümlerini, iradelerini dilediği gibi yürüten, yaratan, rızık veren ve öldüren hâkim demektir.

Îlâh, sonsuz kudreti ve büyüklüğü ile insanın kalbinde yaşayan ve kendisinden başkasına tapmak câiz olmayan hak Ma'bud, Allâhu Teâlâ Hazretleridir. Binaenaleyh Rabb, Melik, Îlâh her üçünden maksat Allâhu Teâlâ'dır. Her biri insanın muhtelif hâline nazaran ayrı mânâlara işârettir.

Allah yalnız insanların değil, her şeyin Rabbi, Meliki ve Îlâhıdır. Fakat bunun böyle olduğunda şaşırان ve sapıtan yalnız insanlar olduğu için, nâsın Rabbi, nâsın Meliki, nâsın Îlâhı denilmiştir. Binaenaleyh nâsın tekrar olunmasında yüksek bir hikmet ve belâgat vardır.

Vesvâs; vesvese veren, insanın içine kötü şeyler getiren, bağrında yavaş yavaş kötülük fısıldayan, fiskos eden demektir.

Hannâs; geri geri çekilip sinen, aldatmak ve hak yolundan geriletip fenalığa sürüklemek için sinsi sinsi çalışan, sinerek fırsat kollayan vesvese kaynağı demektir.

Cin; gizli olan ve göze görünmeyen mahlûktur. İns de bildiğimiz insanlar demektir. Bunların her ikisinin vesvese ve fiskosundan Allâh'a sığınmak lâzım geldiği bize talim olunmuştur.

Şimdi sûrenin mânâsını şöyle genişletebiliriz:

“Habîbim de ki: İster göze görünmeyen varlıklardan, ister insanlardan olup da aldatmak, hak yolundan geriletip fenalığa sürüklemek için insana gizli gizli vesvese veren; insanın içinde fiskos eden, hep fenaya çağıran sinsi, geriletici ve kötülük kaynağının şerrinden insanları yaratıp terbiye eden; hâlden hâle geçirip kemâle erdiren; onların hepsi üzerinde mutlak hâkim olan, sonsuz kudret sahibi hak İlâh, Allâhu Teâlâ'ya sığınırım. Rabbim! Senin iraden dışında hiçbir şey yoktur ve olamaz. Beni bunların şerrinden, bunların dediklerine uymaktan, çağırdıkları kötü yollara gitmekten kuru!”

Bundan evvelki sûrede korunulması lâzım gelen ve şerlerinden Allâh'a sığınılması emir olunan dört şey, görünür şeylerdendi. Bu sûrede korunulması emir olunan şey göze görünmeyen ve insanın içine atılan bir vesvesedir. İnsanın içine sokulan gizli bir fiskostur. Fakat, bunun tehlikesi daha büyüktür. İnsan, hayatının her dakikasında bundan korunmak zorundadır.

Dışarıdan gelecek olan bir şer, bir fenalık ne kadar büyük zarar doğursa, insana ne kadar acı, elem ve ıztırap verse yine sebebiyet vermedikçe, onun ruhunu kirletemez. Allâh yanında sorumluluğu icap ettiremez. Çünkü isteyerek yaptığı bir şey değildir. İmanına, îtikadına, ibâdetine bir eksiklik vermez; Allah yolundan geriletemez.

Fakat kötü arkadaşlar, şeytanlar ve nefsanî ar-

zular yüzünden uğrayacağımız zararlar böyle değildir. Gerek insan şeytanı, gerek göze görünmeyen şeytanlar ve nefsanî meyiller yavaş yavaş, sinsi sinsi kalbe soktukları kötü hâtıralarla, vesvese ve fiskoslarıyla insanın ruhunu kirletir, insanı hak yolunda ilerlemekten alıkor. Aklını ve fikrini çelerek îman ve îtikadını bozar, sırf hayvanî ve geçici zevklerle oyalar. Bunlar, fertlerin gönüllerinde, insan cemiyetlerinin aralarında, yahut Allâh'ı unutanların göğüslerinde, sezilir sezilmez, fiskos eder gibi, yavaşcadan gıcıklayarak kötü telkinler yapar, fena fena temayüller uyandırır ve böylece akıl ve fikrini çeler, türlü türlü fenalıklara düşürür. Allah yoluna gitmekten, insanlık gayesine ermekten alıkor, nihayet din ve îmandan çıkarır, ebedî helâke sürükler. Gerek görünerek ve gerek hiç görünmeden insanların kalbine vesveseler atan, kötülükler telkin eden bu şeylerin şerrinden Allâh'a sığınmak ve içimize böyle kötü bir hatıra ne taraftan gelirse gelsin ona uymamak, o sesin çağırdığı tarafa gitmemek ve o aldatıcı fiskoskalara uymaktan kendisini koruması için daima Allâh'a yalvarmak gerekir.

İşte bu sûrenin bize talim eylediği gerçek budur.

ÂYETÜ'L-KÜRSÎ

اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ لَا تَاْخُذُهٗ سِنَةٌ وَّلَا نَوْمٌ
لَّهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِى يَشْفَعُ عِنْدَهٗ
اِلَّا بِاِذْنِهٖ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُوْنَ
بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهٖ اِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهٗ السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضَ وَلَا يَـُٔوْدُهٗ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِىُّ الْعَظِيْمُ ﴿٢٥٥﴾

"Allâh, O Allâh'tır. O, yegâne hak mâbuddur ki O'ndan başka İlâh yok, yalnız O; daima yaşayan, duran, tutan, her an bütün hilkat üzerinde hâkim, Hayy ü Kayyum ancak O'dur. Ne gaflet basar O'nu, ne uyku. Göklerde, yerde ne varsa hepsi O'nundur.

Kimin haddine ki izni olmaksızın O'nun yanında şefa'at edebilsin? Allah, yarattıklarının işlediklerini, işleyenlerini, geçmişlerini, geleceklerini bilir. Onlar ise O'nun bildiklerinden yalnız dilediği kadarını kavrayabilir; başka bir şey

bilemezler. O'nun kürsüsü, ilmi bütün gökleri ve yeri kucaklamıştır ve bunların koruyuculuğu, bunları görüp gözetmek kendisine bir ağırlık da vermez.

O, öyle Ulu, öyle büyük ve yücedir..."

Peygamberimizin Mübarek Sözlerinden

Kur'ân'da en büyük âyet, Âyetü'l-Kürsî'dir. Bu âyet bir evde okunursa, oraya otuz gün şeytan yaklaşamaz. Her kim her namazın arkasında bunu okursa, ölünce doğru Cennet'e gider. Çocuklarınıza, âilenize ve komşularınıza bu âyeti öğretin. (Peygamber Efendimiz yatağına yatınca, bu âyeti ve bununla birlikte İhlâs, Felâk ve Nâs sûrelerini okur, eline üfler ve vücudunun her tarafını sıvazlardı.)

Her Namaza Başladığımızda

Okunacak Dua

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى
جَدُّكَ (وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ) وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ

“Allâh'ım! Sen eksik sıfatlardan pâk ve uzak-sın. Sen'i dâima böyle takdîs eder ve överim; Sen'in adın mübarektir, azamet ve celâlin yük-sektir. Sen'i öğmek yücedir ve Sen'den gayrı İlâh yoktur.”

Şu da Sübhânekenin manzum bir tercümesidir:
Eksik sıfatlardan ârî Allâh'ım,
Seni tesbih eder överim dâim.
Adın mübarektir Sen'in, o koca,
Varlığın her şeyden üstündür yüce,
Senden başka tanrı yoktur tapacak,
Ben Sana ibadet ederim ancak.

Kâmil Miras

NOT: Metindeki "Ve celle senâüke" kelimeleri yalnız cenaze na-mazlarında okunur.

Bu duâyı namazların her iki rek'atından sonra oturunca okuruz.

الْحَيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطِّبَّاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا
النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ
الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

“Dil ile, beden ve mal ile olan ibâdetlerin hepsi yalnız Allâhu Teâlâ'yadır. O'ndan başkasına ibâdet olmaz.

Ey mertebesi yüce olan Nebî “Muhammed”! Al-lah'ın rahmeti ve bereketleri ile selâm ve selâmetlik Sana olsun!

Selâm ve selâmetlik bizim üzerimize ve Al-lâh'ın iyi kullarına olsun!

Şahadet ederim ki: Allâh'tan başka İlâh yoktur; yine şahadet ederim ki; Muhammed O'nun kulu ve resûlü 'elçisi'dir.”

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى اٰلِ مُحَمَّدٍ ۝ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى
اِبْرٰهِيْمَ وَعَلَى اٰلِ اِبْرٰهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مُّجِيْدٌ ۝

**“Allâh’ım! Muhammed’e ve O’nun evlât ve et-
bainâ (yakınlarına), İbrahim’e ve âline rahmet et-
tiğin gibi, rahmet et. Muhakkak ki Sen öğül-
müş, öğülmeye lâayık ve şanlısın.”**

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى اٰلِ مُحَمَّدٍ ۝ كَمَا بَارَكْتَ
عَلَى اِبْرٰهِيْمَ وَعَلَى اٰلِ اِبْرٰهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مُّجِيْدٌ ۝

**“Allâh’ım! Muhammed’i ve âlini, İbrahim’i ve
etbainı mübarek kıldığın gibi mübarek kıl. Şüp-
he yok ki, öğülmüş yalnız Sen’sin, gerçekten
şan ve şeref sahibi de Sen’sin!”**

رَبَّنَا اِنَّا فِى الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَفِى الْاٰخِرَةِ حَسَنَةٌ وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝

**“Ey bizim Rabbimiz! Bize dünyada da iyilik
ve güzellik, âhirette de iyilik, güzellik ver ve bi-
zi, ey merhameti çok bol olan Allâh’ım, rahme-
tinle ateş azabından koru.”**

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

“Ey bizim Rabbimiz! Herkesin hesabına bakıldığı gün beni, anamı ve babamı ve mü’minleri yarlığa; günahlarımızı affet.”

KUNUT DUÂLARI

Bu duâlar Vitir namazının son rek’atında âyetten sonra okunur.

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَغِيثُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنَسْتَهِدُكَ
وَنُؤْمِنُ بِكَ وَنُتُوبُ إِلَيْكَ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ وَنُثْنِي
عَلَيْكَ الْخَيْرَ كُلَّهُ نَشْكُرُكَ وَلَا نَكْفُرُكَ وَنُخْلَعُ
وَنَتَرَكُ مَنْ يَفْجُرُكَ ۝

“Allâh’ım! Biz Sen’den yardım isteriz, günahlarımızı örterek bizi rüsvay etmemeni isteriz; râzı olduğun şeylere bizi hidâyet etmeni isteriz. Allâh’ım, Sana îman ederiz, tövbe edip Sana döneriz; işlerimizde Sana dayanır ve Sana güveniriz; Seni överiz, bütün hayırların Sen’de olduğunu ikrar ederiz; verdiğin bunca nîmetlerden dolayı Sana şükrederiz ve nankörlük yapmayız. Sana karşı nankörlük eden fâcirleri bırakır ve

ondan ayırılırız, onunla olan rabitamızı kese-
riz.”

اللَّهُمَّ إِنَّاكَ نَعْبُدُكَ وَلَكَ نُصَلِّي وَنَسْجُدُ وَإِلَيْكَ نَسْعَى
وَنَخْشَى نَرْجُو رَحْمَتَكَ ۝ وَنَخْشَى عَذَابَكَ إِنَّا
عَذَابَكَ بِالْكَفَّارِ مُلْحِقٌ ۝

“Allâh'ım! Biz ancak Sana ibâdet ve kulluk ederiz, ancak Senin için namaz kılarız ve Sana yalvarırız, yalnız Sana secde eder, yalnız Sana koşar ve Sana yaklaştıracak şeyleri kazanmaya çalışırız. İbâdetini sevinçle yaparız, rahmetini ve ihsanının devamını ve çok olmasını dileriz. Yasak ettiklerini yapamaz ve azabından korkarız. Şüphe yok ki, azabın kâfirlere ulaşır.”

İÇİNDEKİLER

Ön söz5
Fâtîha Sûresi7
Fil Sûresi15
Kureyş Sûresi19
Mâûn Sûresi23
Kevser Sûresi27
Kâfirûn Sûresi31
Nasr Sûresi35
Tebbet Sûresi39
İhlâs Sûresi45
Felâk Sûresi49
Nâs Sûresi53
Âyetü'l-Kürsî57
Sübhâneke59
Et-Tehiyyât60
Salevatlar61
Duâ62
Kunut Duâları62

KAYNAK ESERLER - 4

NAMAZ SÛRELERİNİN Türkçe Terceme ve TEFSİRİ

İnsan, Kur'ân'ı ne kadar dikkat ve ne derece saygı ile okursa, ruhu ve kalbi üzerinde o nisbette tesir yapar ve insanı Allah'ına yaklaştırır.

Manasını bilen de, bilmeyen de O'ndan muhakkak ki kendine ve irfan derecesine göre bir feyiz ve nasip alır. O'nun nuru ile kalbini aydınlatır.

İşte, bunu düşünerek her müslüman için namazda okunması gerekli olan Fatiha sûresi ile namaz sûreleri dediğimiz kısa sûrelerden 10'u bu ufacık kitaba alınarak onların mealen tercemeleri ve kısaca tefsirleri de yapılmıştır.

Bu kitapta, isteyenler namazda okunacak sûreleri derli toplu bir arada bulacaklar; hem de manalarını anlayabileceklerdir.